

Consell(s) per la República

La responsabilitat internacional de la Xina per l'expansió de la pandèmia del coronavirus

D'ençà que la pandèmia del coronavirus sacsegés sobtadament el món sencer abocant-nos a un desastre econòmic sense precedents, s'han alçat nombroses veus exigint la responsabilitat internacional de la Xina per la seva manca de diligència i de transparència informativa durant la gestió de la crisi sanitària. Totes elles són veus autoritzades i es fonamenten en la doctrina de la responsabilitat internacional dels Estats per danys transfronterers causats per activitats perilloses o ultra perilloses, no il·lícites ni prohibides pel Dret Internacional.

És a dir, la comunitat internacional pot exigir la responsabilitat d'un estat quan les activitats que es realitzin dins del seu territori causin danys sobre les persones o el medi ambient de tercers estats encara que aquestes activitats no estiguin expressament prohibides pel Dret Internacional, les hagin realitzat persones particulars i, encara que l'estat jurídicament responsable i els estats perjudicats no comparteixin fronteres comunes.

De fet, les nombroses sentències i casos d'arbitratge existents permeten concloure que els processos de producció, investigació i transport de materials i substàncies perilloses, tòxiques o volàtils entren en el terreny de la responsabilitat internacional dels estats, encara que només s'hagi violat l'obligació d'informar degudament a la comunitat internacional per evitar mal majors i permetre que la resta d'estats puguin activar els plans de contingència que les seves autoritats estimin més oportuns.

La finalitat d'aquesta doctrina és el cessament de l'activitat perillosa, la restitució a la situació immediatament anterior als danys causats i la seva reparació en forma de compensació econòmica. En el cas que ens ocupa, qualsevol acció per exigir la responsabilitat de la Xina hauria d'anar encaminada a reclamar una reparació econòmica tant pels afectats i les víctimes mortals, com pels costos sanitaris i les pèrdues ocasionades en aquells sectors em-

Consell(s) per la República.
Cercle Català de Negocis.

Xavier Campos

Secretari General del
Cercle Català de Negocis

presarials que han hagut d'aturar la seva activitat comercial i econòmica en compliment de tocs de queda, estats d'alarma i restriccions a la mobilitat imposades per les respectives autoritats nacionals. De fet, hem de considerar que el demolidor efecte de la pandèmia en l'economia mundial ha donat un enorme avantatge competitiu a l'economia xinesa. La Xina es recupera ràpidament a costa de l'enfonsament de l'economia de la resta de països que han hagut d'assumir deutes inassolibles amb la finalitat de fer front a la creixent demanda d'ajudes econòmiques dels sectors més afectats, així com a l'allau de prestacions socials i subsidis provocats per les restriccions a l'activitat econòmica.

Alguns bufets d'advocats estatunidencs com Berman Law Group han presentat vàries demandes col·lectives davant dels tribunals nord-americans en representació de deseners de milers de particulars afectats. Tanmateix, la Xina s'acull a la seva inviolabilitat de jurisdicció, per la qual, un Estat i les seves autoritats polítiques no tenen l'obligació de sotmetre's a la jurisdic-

«El demolidor efecte de la pandèmia en l'economia mundial ha donat un enorme avantatge competitiu a l'economia xinesa.»

ció dels tribunals d'un altre Estat. Per la seva banda, els procuradors generals dels Estats de Missouri i Mississipí han intentat eludir la inviolabilitat de jurisdicció que protegeix l'Estat xinès i les seves màximes autoritats, actuant directament contra el Partit Comunista Xinès, que de facto centralitza el poder polític de la Xina i que com a entitat independent, no es podria acollir al principi d'immunitat de jurisdicció.

A parer nostre, donat que el Dret Internacional distingeix entre la responsabilitat dels Estats i la dels individus, aquestes accions jurídiques s'haurien d'adreçar directament contra els laboratoris que manipulaven mostres de la covid-19 origen de la fuita que ha causat la pandèmia. Això no desmereix les possibles actuacions que es puguin emprendre contra la Xina, més encara quan els laboratoris d'origen de la fuita són una entitat pública. Tot i que, en principi, semblaria que aquestes actuacions tindrien poc recorregut, les noves revelacions sobre la fuita d'un laboratori com a veritable origen de la pandèmia, la mort d'investigadors científics abans de l'esclat oficial de la pandèmia així com l'ocultació d'informació per part de les autoritats

xineses, podrien donar molta més força a l'exercici de la jurisdicció penal extraterritorial per part dels tribunals nord-americans.

Una altra via per exigir la responsabilitat internacional de la Xina és que un Estat o un grup d'Estats afectats actuessin conjuntament i elevessin aquest cas davant la Cort Internacional de Justícia, acollint-se a l'article 75 de l'Acta Constitutiva de l'Organització Mundial de la Salut (OMS). Tanmateix, aquesta via exigeix esgotar els instruments de mediació diplomàtica de la mateixa OMS i, curiosament, no sembla que fins ara els Estats afectats de la UE hi tinguin gaire interès.

Les qüestions relatives als reclams de responsabilitat internacional dels estats han tingut tradicionalment un caire d'acceptació mútua. Fins fa ben poc, els estats s'avenien voluntàriament a fer front a llur responsabilitat per danys causats a l'estranger, bé sigui per evitar convertir-se en paries davant la comunitat internacional o bé per defugir la imposició de sancions per part dels altres estats i organismes internacionals.

«Els estats afectats, podrien demanar una compensació econòmica mitjançant la imposició unilateral d'aranzels a les importacions de béns i serveis provinents de la Xina»

Ara bé, recentment han sorgit altres mecanismes molt més eficaços per reclamar la responsabilitat pels fets no il·lícits que podrien fer possible la reparació econòmica pels efectes causats per la pandèmia del coronavirus com, per exemple, la invocació de les regles del comerç internacional que obliga a tots els membres de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), de la qual la Xina n'és membre.

Segons les regles de l'OMC, els estats afectats, estarien habilitats per demanar una compensació econòmica mitjançant la imposició unilateral d'aranzels a les importacions de béns i serveis provinents de la Xina, com a mesura de salva-guardia de les seves respectives economies, en virtut dels acords sobre mesures compensatòries (countervailing measures) i d'emergència de l'OMC.

Aquestes actuacions entren perfectament en el marc de la doctrina dels actes unilaterals dels estats. La Xina, al seu torn, podria reaccionar exigint els seus drets davant l'OMC forçant així, l'obertura d'un procés de negociacions. Però mentre no es resolgués, els estats afectats podrien anar compensant el seu

endeutament i les conseqüències econòmiques de la pandèmia a través d'aranzels als productes xinesos. El problema és que aquesta via depèn de la voluntat política de la Comissió Europea que és qui té potestat sobre la política comercial comuna per damunt de la voluntat dels estats membres de la UE.

Tot i que factible i molt necessari per a agents econòmics i per alguns Estats fortament endeutats, la Comissió Europea no ha activat aquest mecanisme de compensació econòmica per temor a les conseqüències que això tindria sobre l'acord recentment signat entre la Xina i la UE en matèria d'inversions. En comptes d'això, la UE ha acabat aprovant un paquet d'estímuls econòmics que no faran altra cosa que disparar el deute públic d'Espanya a costa d'enriquir unes poques empreses de l'IBEX 35 que molt previsiblement s'acabaran repartint tot el pastís.

Recordem que la Comissió Europea no forma part de l'economia real. No produeix res, ni genera activat econòmica. Els seus ingressos provenen dels impostos dels contribuents. Per tant, tard o d'hora, tots aquests crèdits i ajuts que formen part del

«La Comissió Europea no ha activat cap mecanisme de compensació econòmica per temor a les conseqüències que això tindria sobre l'acord d'inversions amb la Xina»

paquet d'estímuls econòmics aprovats per la UE hauran de ser pagats pels mateixos ciutadans que han hagut de patir els efectes de la pandèmia i de la complicitat dels seus dirigents polítics amb la Xina.

Els agents econòmics han acceptat massa obediència que la UE no s'hagi volgut enfrontar a la Xina per defensar el teixit productiu de l'economia europea. Però resulta curiós, que l'esmentat acord entre els dos gegants econòmics hagi quedat en suspens a instàncies de la UE després d'una escalada de tensió diplomàtica entre la Xina i la UE, com a mesura de pressió per la sistemàtica violació dels Drets Humans presumptament comesa per les autoritats xineses contra la minoria Uigur de la regió de Xinjiang.

Naturalment, els uigurs i molts altres pobles mereixen l'atenció de la UE. Però resulta indignant que una vegada garantits els interessos d'unes poques grans corporacions, ni les autoritats comunitàries ni les autoritats espanyoles no facin gran cosa per salvar el teixit comercial i empresarial format per autònoms i petites i mitjanes empreses, que és qui en última instància han patit les pitjors conseqüències de les restriccions a la mobilitat imposada per una pandèmia que es podria haver evitat si no fos per la negligència dels mateixos estats que «protegeixen» els interessos globals de la nostra economia.

www.ccncat.cat/
info@ccncat.cat